Typotex Borítótervezői Pályázat
a Science in Fiction c. sorozathoz

A pályázat nyílt és egyfordulós, az alábbi feltételekkel:

1. A pályázó
1.1 Pályázatot nyújthat be bármely természetes személy.

2. A pályamű

2.1 A pályázatra minden olyan grafikai programmal készített borítóterv beadható, ami sem nyomtatásban, sem pedig elektronikus formában nem jelent meg sem internetes oldalakon, sem a nyomtatott sajtóban, és nem nyert díjat korábbi pályázaton. Ezen feltételeknek folyamatosan fenn kell állniuk a pályázat elbírálási határidejéig.

2.2 A pályaműnek alkalmasnak kell lennie könyvborítóként nyomtatott formában, ill. internetes felületen való felhasználásra.

2.3 A pályaműnek tartalmaznia kell:

- 4 db borítóterv, melyből egynek tartalmaznia kell a gerinc és a hátlap tervét is, a többi háromhoz elegendő a címlapterv

Kötelező elemek:

- Typotex logó (csak a gerincen és a hátlapon)
- könyvcím, szerző neve
- sorozatcím
- sorozatlogó (megtervezése a pályázó feladata, tetszés szerint elhelyezhető)

A Typotex Kiadó logója a pályázat mellékletében található.

2.4 Egy pályázó csak egy pályaművet nyújthat be.

2.5 A pályaművet vágójelekkel ellátott pdf formátumban, minimum 300 dpi méretben kérjük benyújtani.

2.6 A pályamű kizárólag a pályázó saját alkotása, szellemi terméke lehet.

3. A pályázat díjazása

3.1 A díj mértéke

Első díj: 100 000 Ft és 20 000 Ft értékű Typotex könyvutalvány
Második díj: 50 000 Ft értékű Typotex könyvutalvány
Harmadik díj: 25 000 Ft értékű Typotex könyvutalvány

3.2 A zsűrinek jogában áll a díjat megosztani vagy nem kiadni.
A díjazott pályázó kötelezettséget vállal arra, hogy a könyvborítót sem nyomtatott, sem pedig elektronikus formában nem jelenteti meg, valamint tudomásul veszi, hogy a borító esetleges nyilvános felhasználásának jogával a Typotex Elektronikus Kiadó kizárólagosan rendelkezik.

3.3 A pályázó tudomásul veszi, hogy pályaművének felhasználása esetén a kiadó tartalmi és technikai igényeinek megfelelően módosíthatja a beérkezett tervet.

3.4 A Typotex Elektronikus Kiadó a pályázatokat nyilvánosan kezeli, a honlapján és Facebook oldalán a legjobbnak ítélt pályaműveket feltünteti.

4. A pályázat leadása

A pályázat benyújtásának határideje: 2012. január 31.
A pályaműveket a következő e-mail címre várjuk: bea@typotex.hu
a tárgyban feltüntetendő: „Typotex borítótervezői pályázat“
a levélben feltüntetendő: név, telefonszám
Csak e-mailben beküldött pályaműveket fogadunk el!

5. A pályázat elbírálása

5.1 A beérkezett pályaművek elbírálását és a díjak odaítélését szakmai zsűri végzi.

5.2 A zsűri 2012. február 15-ig hozza meg döntését. A hivatalos eredményt a kiadó honlapján tesszük közzé ugyanezen a napon, a nyerteseket külön e-mailben is értesítjük.

A pályázati kiírással kapcsolatban további információ kérhető a Typotex Elektronikus Kiadó szerkesztőségében a (061) 315-0498 telefonszámon, vagy e-mailben a bea@typotex.hu címen.

A Science in Fiction sorozat

Azt a feltételezést, hogy az irodalmi beállítottságú embereket nem érdekli a tudomány, a tudósokat pedig nem érdekli az irodalom, már a 20. században megcáfolták, s ez különösen igaz az utóbbi évtizedekre.
A Science in Fiction sorozatba olyan könyveket válogattunk, melyek hátterében filozófiai, történelmi és tudományos szemlélet áll. Szerzőik nemzetközi irodalmi díjakkal elismert szépírók, akik iróniával tekintenek a tudományos gondolkodásra, ugyanakkor mély meggyőződésük, hogy a tudomány olyan alapzat, mely nem kerülhető meg.
A sorozat első négy kötete az antikvitástól a jövő századok koráig átívelően ragadja meg az emberiség és a tudomány örök kérdéseit.

Jacek Dukaj (1974)

Számos regénye és novellája jelent meg, a legjelentősebb lengyel science fiction író Stanisław Lem óta. Számos irodalmi díj mellett 2009-ben elnyerte az Európai Unió Irodalmi Díját.

Ignacy Karpowicz (1976)

Lengyel író, prozaista, utazó. Az írás mellett angolból, spanyolból és amhara nyelvből fordít, és utazgat Közép-Amerikában, Kelet-Afrikában. 2010-ben a Wydawnictwo Literackie gondozásában látott napvilágot Balladyny i romanse (Deus ex machina) című műve, mellyel elnyerte a Polityka hetilap 2010-es Paszport díját.

Harald Voetmann (1978)

A Dán Írói Kollégiumban végzett 1999-ben, majd a következő évben Kapricer c. rövid, groteszk történetekből és vázlatokból álló művével debütált. 2010-ben megjelent Vågen (Plinius szerint a világ) c. első regényéért az Északi Tanács Irodalmi Díjára jelölték.

Jacek Dukaj

Extensa – regény az EPR-paradoxonra

Fordította: Mihályi Zsuzsa

A történet mesélője a messzi jövőben, a Föld utolsó elérhető szegletében éli békés életét. Ám felnőve lassanként ráébred, hogy bolygónkon, a teljes univerzummal egyetemben egy magasabb rendű civilizáció képviselői uralkodnak, akik úgy tekintenek az emberre, amiként mi emberekek tekintünk a hangyákra.
Az eszköz, mely ezekenek az Idegeneknek hatalmat szolgáltat a kozmosz felett, a címben szereplő extensa – egy rendkívül fejlett technológia, egyfajta anyag, amelynek elméleti alapjai évek óta úgy ismertek, mint az Einstein–Podolsky–Rosen-paradoxon. A szellemi kísérletnek megfelelően, melyet 1935-ben fogalmaztak meg, az elemi részecskék hatással vannak egymásra, még több száz fényévnyi távolságból is. Ebben a kivételesen eredeti regényében a lengyel sci-fi nagymestere tudományos és technológiai aggályait szövi egybe a klasszikus humanizmus ősrégi problémáival.

Részlet a könyvől

Bogár nyerített, combom alatt remegő izmai, orromban az állat verejtékének csípős szaga – egyedül, a többiektől leszakadva vágtattam; a ló vitt, vagy ijedtemben, öntudatlanul én vágtam a sarkantyúmat az oldalába, nem tudnám megmondani. Mindenki félt – ez nyilvánvaló. Mielőtt szem elől tévesztettem őket az éjszakai zűrzavarban, az agyamba vésődtek – a belső fülön, a dobhártyán és az agyhártyán keresztül – hisztérikus, már-már hörgő kiáltásaik. Áthatoltak a viharos szél süvítésén, az állatok vonításán, a levegő süvítésén; a saját lélegzetemen. A gyerekek, jellemző módon, csöndben maradtak. Daniel mennydörgős átkokat szórt. Apám érthetetlen dolgokat ordított, pattogtatta az ostorát, rángatta a gyeplőt; rémülten kiáltozva felelgetett neki a többi kocsis. Larysa viszont engem hívott, végig hallottam a nevemet a sötétben. Aztán már csak Bogár nyerítése hallatszott. Az izmai remegése, amikor magam is reszketek a nyeregben – az éjszakából pedig közelít a következő Szörny.

Vajon véletlenül vágtattunk a horrorszférába, vagy éppen miattunk kerültek elő? Azzal kezdődött, hogy furcsa, ezüstös csillogást kapott a fű, durván csikorogtak rajta a kerekek és a paták. Aztán a lélegzetvételnél éreztük; valaki köhögni kezdett, Daniel fölállt a nyeregben, és integetni kezdett apámnak, aki az első kocsit hajtotta: – Vissza! Megfordulunk! – A karaván kis ívben fordulni kezdett. Ekkor vettük észre a madarat. Zuhanórepülésben tartott felénk, aztán hirtelen váltott, húsz méternyire szállt a magasba, ott körözött pár pillanatig; tengeri madár volt, sirály vagy albatrosz. Megint zuhanórepülésbe kezdett, és öt lett belőle a levegőben – madár, madár, madár, madár és madár –, ebből világosan kiderült, hogy Átok alatt vagyunk. Daria a puskájáért nyúlt, gyorsan töltött, és tüzet nyitott rájuk. Mielőtt Daniel leállította volna, leszedett két albatroszt. Odaugrattam a legközelebbihez. Fáklya nélkül nem láttam jól. A murvára esett. Ott vergődött hangtalanul, nem vérzett, nem hullottak a tollai. Akkora volt, mint az első, „eredeti” albatrosz, ezt valahogy abszurdnak találtam. – Ne nyúlj hozzá! – kiáltott rám valaki, mert önkéntelenül is mélyen lehajoltam a nyeregből. Fölnéztem, ki kiáltott, és amikor megint a madárra pillantottam… Hopp, az albatrosz már nem volt sehol, csak egy lyuk a földben, fekete tölcsér a murvás talajon, maró füst száll belőle. Visszarántottam Bogarat. Dudumm, dudumm, dudummmm – hármat dobbant a szívem, mielőtt mindenféle ocsmányság tört föl a lyukból. Valószínűleg állatok lehettek, csakhogy olyan gyorsan mozogtak, hogy szürreális képzeteim támadtak, ha bármilyen rokonságot kerestem e formák és Zöldvidék előttem ismert faunája között. Hangyaméretűek, kutyanagyságúak; lábas és lábatlan jószágok, fejjel és fej nélkül (vagy több fejjel); bundásak, bőrösek, nyálkásak, tollasak, színpompás hártyákban; némák és cserregők, fütyülők, süvöltők, éneklők, b e s z é l ő k („Én, én, én, én! Vi-vi-vi-vi-kóóóó!”); járnak, csúsznak-másznak, szökellnek, szállnak. És nincs köztük két egyforma. Egy lepkeszerű kis krokodil fölröppent, és beleharapott Bogár lábába. A ló élesen fölnyerített, és oldalt rúgott. Ekkor kezdődött a pánik. – Tovább! – kiáltotta apám, és csapott egyet az ostorával. Nehézkesen fordultak a túlterhelt kocsik. Mögöttünk tömegével rajzottak ki a lények a sötétből, a föld alól.

– Tovább! – kiáltott apám újra, és köhögni kezdett. Láttam, hogy Larysa az arca elé emeli kesztyűs kezét, és elkap valamit a levegőben. Egymásra néztünk. – Vénasszonyok nyara – mondta halvány gyerekmosollyal. A kavarodásban elkerültek egymás közeléből a lovaink, Szörnyeken tapostak, mint egy szőnyegen. Daniel teli torokból szitkozódott. Odanéztem. Már mindenütt mozgott a föld; be voltunk kerítve. Fölerősödött a szél, egyre hevesebben csapkodta az arcunkat, tépte a bőrünket. Puhán a fejemre hullott valami; amikor levegőt vettem, a torkomra tapadt. Letöröltem magamról a csillogó fátylat. Bogár remegett alattam, a fejét kapkodta. Az egyik asszony sírva fakadt. A vállamra telepedett egy élőlény. Lőni kezdett valaki; a hang irányába fordultam – de ott már csak sötétség volt, elnyelte a sűrű homály a karaván két utolsó kocsiját, olyan volt az éjszaka, mint egy hatalmasra duzzadó kő. Talán ekkor vágtam a sarkamat Bogár oldalába. Egy gondolat járt a fejemben: a ló gyorsabb, mint a kocsi, a ló gyorsabb, mint az éjszaka.

Így vágtattam előre, vakon.

Nem tudtam, hogy Bogár vérzik, elfolyik a vére. Másképp cselekedtem volna, ha tudom? Valószínűleg nem; biztosan nem. Ugyanúgy hajszoltam volna. A halálos rémület fiziológiai állapot, többek között a száj ízéről lehet fölismerni – kicsit vasízű, kicsit kesernyés; kivédhetetlenül elzsibbad a szájpadlás és megdermed a nyelv. A test irányít.

Nem tudtam, hogy vérzik, amikor megfordult, biztos voltam abban, hogy egy különösen veszett Szörny ugrott ránk. Sikerült kiszabadítanom a lábam a kengyelből, leugrottam; nem törtem el a lábam, de nem tudtam, hol vagyok. Áthatolhatatlan volt a sötétség. A sáros talajon kötöttem ki, egy pillanatra még örültem is annak, hogy ez sár, nem pedig pandemonikus rajzás, ami azért ilyen borzalmas, mert teljesen láthatatlan ebben az egyiptomi sötétségben.

A félelemről már volt szó, most következzen a bátorság. Biztos voltam abban, hogy éppen Bogárból lakmározik valamilyen pokolfajzat, mégis odamentem az állathoz, markomban kést szorongatva lopakodtam arra a helyre, ahonnan a hörgés hallatszott folyamatosan. Őszintén szólva inkább az a hisztérikus vágy hajtott, hogy fölfegyverezzem magam, még ha tisztán szimbolikusan is, a nyeregre erősített vadászpuskával. (Igaz, amit mondanak: a félelem hőstettekre sarkall.) Mégis színtiszta bátorság volt; tudom, pedig annak nincs íze.

Hogyan tovább? Levettem a kesztyűmet, és torkomban dobogó szívvel tapogattam ki a puskát; aztán megtaláltam Bogár fejét, és közvetlen közelről agyonlőttem. Engem még mindig nem harapott meg semmi – és éppen a rettegés ösztökélt egyre kockázatosabb tettekre. Elkezdtem alaposan átkutatni a tarisznyákat. Észrevettem, hogy teljesen elcsitult a szél; bambán körülnéztem, míg a kezem magától dolgozott, és több tucat sebesen pislogó szikrát vettem észre a sötétben: az éjszakai égbolt egy tiszta darabja volt. Ez lesz az iránytűm. Meggyújtok egy fáklyát. Legalább látom majd, mire lépek. Van fegyverem. Sikerülni fog. A többit messze magam mögött hagytam. Larysa biztos el tudott menekülni Tüzessel. (Apámon nem is gondolkodtam: nyilvánvaló volt számomra, hogy neki nem eshet baja.) Minden rendben lesz.

Meggyújtottam a fáklyát, fölálltam – és azt vettem észre, hogy a bal karomat egészen a vállamig beborította valami.

Ezüstös-kékes színe volt; nedvesen csillogott a fáklya vibráló fényében. Bevonta az ingem és a kabátom ujját, a kezemet, a körmeimet. A bőrömön nem éreztem semmit – de legalább kétujjnyi vastag lehetett a réteg. Mozdulatlanul bámultam, szinte katatón állapotba hozott az izgalom. A fejem fölött sistergett a láng. Távoli kakofónia visszhangjától lüktetett az éjszaka. Mint a folyó hulláma, mint a kígyó nyelve, mint az árnyék alkonyatkor – úgy kúszott előre félénken. Elérte a nyakamat. Önkéntelenül is megborzongtam, és ez a libabőr végre kiszabadított a bűvöletből.

Lerángattam magamról a kabátot és az inget. Alatta nem látszott a bőrömön az ezüstös bevonat, csak néhány vékony csíkban. Elkezdtem levakarni magamról a terjedő anyagot, először a nadrágomról dörzsöltem le, aztán átvettem a fáklyát a bal kezembe, és a késemmel kapargattam. Sokáig tartott; végül, amennyire tükör nélkül meg tudtam állapítani, megszabadultam a terjeszkedő rétegtől. Vörös volt a bőröm, láthatóan irritálta az anyag, a kés, vagy mindkettő.

Úgy döntöttem, ott hagyom a bemocskolt ruhámat. Fogtam a puskát, és útnak indultam.

Kétezer lépés után észrevettem, hogy a nadrágom mindkét szárán ott az ezüstös anyag.

El tudom képzelni, milyen hatást tettem rá. Egyébként később el is mondta.

Nem aludt, nem ébresztettem föl. Az emeletről hallotta meg, hogy dörömbölök az ajtón. Egyik lebernyegében nyitott ajtót; a lába körül kavarogtak a hosszú lepelszárnyak, minduntalan föl kellett emelnie őket, hogy el ne essen.

Ajtót nyitott, és mindjárt hátrált is egy lépést. Egy pucér őrült állt a küszöbön, nyakig sárosan; egyik kezében puska, a másikban maszatos kés, a szemében hisztéria. A sár alól kilátszottak a vágások vörös nyomai. Úgy hadonászott azzal a késsel, mintha a következő öncsonkításra készülne, és összeszorított fogán keresztül vette a levegőt.

– Kerülj beljebb! – mondta Bartłomiej mester, összefogta a lebernyegét, és a falhoz húzódott.

– Tükröt! – hörögtem. – Hol vannak a tükrök?

A zsebébe nyúlt, elővette a szemüvegét, föltette, és alaposan végigmért. Aztán nyitott tenyérrel a folyosó mélyére mutatott. A legközelebbi helyiség ajtaját céloztam meg.

– Isten hozott minálunk – morogta Bartłomiej mester a hátam mögött, ahogy becsukta az ajtót.

Mondják, hogy az első benyomás a legfontosabb, de nem hiszem, hogy ez tényleg így lenne.

Én például, amikor először pillantottam meg a házát (Bartłomiej „udvarháznak" nevezte), arra gondoltam: még egy romhalmaz. Igaz, csak árnyakat, a tárgyak körvonalait láttam a csillagos háttér előtt. Nem is nézelődtem sokáig – elég volt, hogy megcsillan a fény az egyik ablakon. Fény! Emberek! Segítség! Egyetlen képzet uralta a gondolataimat: most falnak föl. Úgy megragadta a képzeletemet ez a kép, hogy egy-egy pillanatra eltakarta előlem a külső világot, elhallgattatta az ingereket.

– ...Mit mondtál?

– Fürödj meg. Mondom: fürödj meg. Vagy legalább mosd le magadról valamennyire. Széthordod itt nekem ezt a mocskot az összes szőnyegen. Nincs nagyobb tükröm! Ülj már le! De inkább fürödj meg, ott a fürdőszoba.

– Mondtál valamit?

Ilyen jelenet lehetett – amíg ki nem szállt belőlem minden erő. Akkor elaludtam a szalonban, egy fotelban.

Bartłomiej udvarházának földszintjén a szalon volt az egyetlen helyiség, amely méltó volt erre a névre, azok közül, amelyeket a régi könyvek lapjain kívül láthattam. Régiség volt körülöttem minden, azt a fotelt is beleértve, amelybe mozdíthatatlanul belesüppedtem egész éjszakára. Háttal állt az ablaknak, és amikor magamhoz tértem, a tiltott idők múzeumát pillantottam meg, ahogy a hajnali fény ferde sugaraiban fürdőzik. Meg tudtam számolni, hány sugárra bontják a fényt az ablakkeretek, a függönyök, a bútorok. A sarokban még egy nagy, fekete televízió is állt, amely a képcső homályos szemével meredt a napvilágra; természetesen nem működött. Valahol az épületben hangosan ketyegett egy óra. Egyébként teljes csönd. Sziszegve kászálódtam föl a fotelból, nyilván a bőrömet is lenyúztam a sárral együtt – de ez kevés volt, a csönd légmentesen töltötte ki az egész udvarházat, a legkisebb nesz sem válaszolt. Bartłomiej alszik vajon? elment valahova? Egyedül voltam.

Elindultam, hogy körülnézzek a múzeumban. Olyan tárgyakat láttam, amelyek nálunk, otthon is megvoltak, csakhogy itt több volt belőlük, jobb állapotban maradtak, és eredetiek voltak – például egy zongora, a szalonok gerincferdüléses, feketén csillogó, sokfogú, széthúzott pofájú cápája. Végighúztam a kezemet a billentyűkön, lepergett róla némi összeszáradt sár – de nem hagyott nyomot ebben a meleg, gyapjúszerű csöndben az akkord, amely fölhangzott, mielőtt elkaptam volna a kezem. Voltak itt olyan tárgyak, amelyekről csak olvastam vagy hallottam az öregebbektől – a lépcső mellett, az emeleten állt egy átlátszó oltimeon, amely sorrendben a szivárvány minden színét fölvonultatta, az emberi test befogadására alkalmas formája nyelte el a megszűrt fény teljes spektrumát. Nem mertem hozzáérni, hirtelen túlságosan is tudatosult bennem, milyen piszkos a bőröm: a zongora cápa volt, nem angyal. És voltak olyan tárgyak, amelyeknek nem ismertem sem a nevét, sem a rendeltetését, talán azért, mert nem használati eszközök voltak, hanem például műtárgyak, amelyeknek nincs semmiféle rejtett funkciójuk; bár az egyik nem zárja ki a másikat. (Nagy segítség a szótár: lásd az „ergonómia" címszót.) Az egyik szobában – az emeleten, a bal szárnyban – nem volt sem puha, sem durva szőnyeg a padlón, csak valami hamuszínű, ruganyos massza. Ez az anyag fedte a falakat és a mennyezetet is; itt nem voltak ablakok, csak egy másik ajtó. Alig léptem be, a lábam majdnem bokáig süppedt, a szoba pedig megelevendett. Hajlékony indák bújtak elő a szürke masszából, felfelé és lefelé növekedő cseppkövek nőttek, a csúcsaikban kis gumós buborékok kezdtek duzzadni... Kihátráltam, ahogy tudtam.

Következett a jobb szárny. Homályosan emlékeztem éjszakáról, hogy itt igazi romok kezdődnek. De először egy fémlépcsőhöz értem egy szűk lépcsőházban, ahonnan lefelé és fölfelé is mehettem. Úgy rémlett, suttogást hallok lentről – Bartłomiej beszélget valakivel? Ezért lefelé indultam. De nem beszélgetett senki, egyetlen élő lelket sem találtam ezekben a lyukakban.

Lyukak – a földszintre kerültem, vagy már a talajszint alatt vagyok? Pincehideg volt – és szinte teljes sötétség lett volna, ha nem pislákol sárga fény az alsóbb régiókból, a kanyarból, ahol hirtelen magas lett a mennyezet, oldalt falak álltak, a helyiség pedig barlang volt, félköríves hajó, amelyet részben rengeteg régi

tégla, részben kőtörmelék határolt gyűrű alakban. Ó, nemcsak kőtörmelék hevert ott két-három méter magasra föltornyozva, láttam mindenféle készülékek darabjait is, elektronikus berendezések maradványait (fölismertem egy klaviatúrát, egy nagy hangszóró szerkezetét, egy rádiót), még könyvek is – de tulajdonképpen inkább az ellenkező irányba néztem, a fényt figyeltem.

Újabb megmagyarázhatatlan műalkotás? Ezen gondolkodtam, amikor a fénykörébe értem. Lágy hullámmal ölelt körül, szinte valami könnyű melegséget éreztem a koszpáncél alatt. Ott álltam a lassú fénysugaraktól megvilágítva, és a fali szerkezetet bámultam, egy folyékony fénnyel töltött üvegcsövekből összeszerelt gobelint. A színe mint a friss méz, de más és más árnyalatban játszott minden henger (világosabb, sötétebb, élesebb, szelídebb, vörösbe hajló, fehéredő), mert a csövek viszont úgy kapcsolódtak egymásba, vagy úgy értek véget hirtelen, láthatatlan lezárásokkal, úgy ment át egyik a másikba – hogy eltévedt a szem, Möbius-szalagba keveredett a tekintet, egyik szín elfedte a másikat, és úgy álltam görnyedten, mint egy medve, a csípőm mellé lógatott karokkal, és merültem egyre mélyebbre ebbe a zsongító, boldog révületbe, hogy minden bizonnyal elaludtam volna állva, ha nem szól hozzám egy női hang a bejárat felől:

– A Fényorgona.

– Mmmicsoda…? – mondtam fölkapva a fejemet, félálomból riadva.

– A bácsikám így nevezi: Fényorgona.

Hunyorogtam, próbáltam kivenni a lány alakját a sötétben.

– Hol van a bácsikád?

– A kertben. Mit akartál azokkal a tükrökkel?

– Láttad, mi történt éjszaka? Hol vagyok én tulajdonképpen? Kölcsönadnátok egy lovat?

– Gyere.

Fölmentünk a föld alatti helyiségből. Keményen kopogott a csizmasarka az acéllépcsőkön; szorosan mögötte lépkedve éreztem csípős izzadságszagát, amely a ló verítékével keveredett. Rövid varkocsban fogta össze vörös haját. Bemutatkozott: Sjanna Ratche. A lebernyeges öregember, a háztulajdonos a bácsikája, Bartłomiej.

– Hogy találtál meg ott lenn?

Már az emeleten voltunk. Elnevette magát, és a padlóra mutatott.

– Hát így. – Egyszerre nagyon is tisztában voltam azzal, hogy a rám száradt sár alatt pucér vagyok, ráadásul minden mozdulatomra pergett rólam a sárréteg.

– Itt van – mondta, amikor megálltunk az oldalfolyosón egy ajtó előtt.

Fürdőszoba. Vizet engedtem a kádba (valami zúgott és sípolt a csövekben, mindundtalan berezonált az aranyozott csap), átkutattam a szekrénykéket, végül találtam egy kifakult, barna köntöst. Bartłomiej lebernyege, semmi kétség.

Elmerültem a forró vízben. Egy pillanat alatt elsötétült a víz. Hátrahajtottam a fejem. A mennyezet vakolatán futó repedések anatómiai rajzokká álltak össze a képzeletemben – kutya, madár, ló, ember… Mi lett velük az éjszaka? Túlélték; minden bizonnyal sikerült elmenekülniük. De hova mentek utána? Haza? Vagy vissza a Vásárba? Végül mindenképpen hazamennek a farmra, tehát az a legokosabb, ha hazaindulnak…

Nem tudtam miben megtörölközni, ha nem számítunk egy kilyuggatott rongyot; még vizesen burkolóztam a köntösbe. De előtte még egyszer megvizsgáltam a testemet, most már a sármaszk nélkül. Semmi nyom, csak a tiszta bőr, érintésre kellőképpen rugalmas, és megfelelően érzékeli az érintést. Mégis túlságosan rémisztőek voltak az éjszakai képek ahhoz, hogy ilyen könnyen szabaduljak a félelemtől.

A fürdőszobának volt egy kis ablaka. Az udvarház hátsó traktusára nyílt, itt terült el a kert. Tulajdonképpen több hektárnyi terület volt, a különféle zöldségek termesztéséhez parcellákra osztva – némelyiket még innen is fölismertem: paradicsom, káposzta. Az épület jobb szárnyánál gyümölcsös határolta a kertet. Ott, a fák árnyékában kaptam el a szemem sarkából egy mozgó emberi alakot. Bartłomiej? Talán mégis az udvarház árnyékában bújt el, amely most, kora reggel, elég sötét volt – de nem láttam, amikor egyenesen lefelé néztem.

Sjanna nem volt a folyosón – aligha remélhettem, hogy megvár a fürdőszoba ajtaja előtt. Lementem a földszintre. Valahol itt kell lennie a hátsó kijáratnak. Mezítláb voltam, nedvesen csattogott a padlón a talpam, majd ismét szőnyegbe süppedt; nagy volt rám a köntös: ha nem tűröm föl az ujját, teljesen elnyeli a karom.

Először a puskámat találtam meg: a falnak támasztva állt az előcsarnok sarkában.

Az előcsarnok itt elkanyarodott, és a sarkig tárt, kétszárnyú kapun keresztül egy szűk, kikövezett patióra vezetett, innen már csak négy lépcsőfok – és a kert fekete földje van a lábam alatt.

Tíz-húsz lépést tettem, amikor valami belefúródott a talpamba. Sziszegve ugráltam fél lábon.
Így talált rám Bartłomiej, éppen egy kosár naranccsal érkezett a gyümölcsösből. Zsávolynadrág és hatalmas szalmakalap volt rajta. Harsányan elnevette magát, amikor meglátott, és csak ekkor vettem észre, milyen rettentően öreg – mert amikor nevetett, sűrűbbek lettek a barázdák a bőrén, mint az ujjlenyomaton; az álla alatt pedig olyan ráncosan rezgett a bőr, mint a pulyka nyakán.

A házba invitált, aztán meggondolta magát, és a patióban reggeliztünk egy műanyag asztalnál, műanyag székeken. A kezem fejével simogattam az anyagot.

Nem kérdezett rá egyenesen, mégis elmeséltem, mi történt az éjszaka, és hogy kerültem hozzá.

– Amint látod, gyáva vagyok – összegeztem, miközben vajat kentem egy szelet kenyérre.

– Tényleg az lehetsz – morogta ahelyett, hogy tiltakozott volna.

Csak ekkor vörösödtem el.

– Kölcsönadtok egy lovat? – kérdeztem egy pillanat múlva anélkül, hogy fölemeltem volna a pillantásomat.

– Egyedül lakom a házban. Csak egy öreg heréltem van – mondta, és a jobb oldali, romos szárny felé intett a fejével. – Mikor hoznád vissza?

– Két-három nap múlva. Legföljebb négy; attól függ, milyen öreg.

– Talán Sjanna kölcsönadja a sajátját, beszéld meg vele.

– Nem lakik itt?

– Nem – felelte a fejét rázva, és enyhe mosolyra húzta a száját. – A családja küldte, hogy megnézze, átvészeltem-e az éjszakát.

– Valószínűleg szerencséd volt. Mindenesetre úgy látom, nem esett kár a házban.

Még mindig a fejét csóválta.

– Magad mondtad: beborította az egész testedet, de itt, nálam már tiszta voltál.

– Nyilván sikerült levakarni.

– Nézd meg a földet útközben. Könnyen észreveszed, mit hagytak maguk után; minden Perverzió után egy rétegben kipusztul a növényzet. De csak egy mérföldre az udvarháztól, közelebb sosem.

Összeráncoltam a szemöldököm. – Miért?

Hátradőlt a széken, a kék égbolt felé fordította a fejét.

– Vannak különböző privát megállapodások, olyanok, mint a Szövetség. Ez még régebbi is, mint a Szövetség.

Igazat mondott vajon? Hiszen a Perverziók is megszegték a Szövetséget.

– Sjanna mégis eljött, hogy megnézze, élsz-e.

Bartłomiej vállat vont, és ugyanazt válaszolta, amit én gondoltam:

– Nem először fordulna elő, hogy nem tartják be a szavukat.

Jacek Dukaj

Örökség a túlvilágról

Fordította: Mihályi Zsuzsa

A főhősnő a tizennyolc éves Zuzanna Klajn, aki békében és a kényelemben él, míg egy napon kap egy „csomagot a síron túlról”, régen elhunyt apja örökségeként. A megörökölt dolgok és a kapott információk mind azt sejtetik, hogy az apja nem halt meg, hanem eltűnt, és ennek köze van annak a tudományos intézetnek a titokzatos tevékenységéhez, amelynek apja dolgozott. E regényben Dukaj előremegy néhány évtizedet a jövőbe, de az előre látott valóság tejesen különbözik a miénktől. A cselekmény nincs eseményekkel zsúfolva (úgy tűnhet, mintha csak játszadozna a thriller és a sci-fi konvencióival); ami most jobban érdekli, az az: milyen irányba tart civilizációnk. Vezethet-e egy hirtelen előreugrás a megsemmisüléséhez? Vajon egy ember, aki saját tudatát egy virtuális világba „írja át”, továbbra is ember marad? Íme néhány a kérdések közül, melyeket Dukaj jelen történetében nekünk szegez.

Részlet a könyvből

Az apja az Angyal temetőben pihent, amely a Wieliczkába vezető út mentén terült el. Az új temetők közé tartozott, úgy tervezték, mint a bevásárlóközpontokat: parkoló, buszmegálló, kápolna és egy szerény étterem, azon túl már csak mezők, földek és üres terület, a sík látóhatárig – ahol a legnagyobb vizuális élmény egy őstermelő meg a tehene.

Két-három óra volt még hátra napnyugtáig, az égbolt tiszta, a lég nyugodt, az árnyékok bársonyosak; a legjobb időpont arra, hogy ellátogasson a nekropoliszba. Zuzanna a kapunál hagyta a biciklijét. Szűk kis ösvényekre irányította a káprázat idegenvezetője, mert az útra persze nem emlékezett. Magára a sírra sem – pedig gyerekkorában többször járt ott az anyjával. Leguggolt, hogy a pulóvere ujjával letörölje a fekete kőtáblát. Keresztnév, vezetéknév, a két dátum, más nincs rajta, még kereszt sincs. Valószínűleg tényleg nem volt hívő... Ezt mégiscsak tudnia kellene a tulajdon apjáról, de nem tudott előásni egyetlen konkrét emléket sem, amely elárulna valamilyen igazságot; arra sem emlékezett, mit mondott erről az anyja. Az anyja és a nagynénje, Marianna születésük óta Rydzyk híveiként nevelkedtek, de idővel a vallásosság minden külső jele lefoszlott róluk, Zuzannát pedig teljesen hidegen hagyta a kultusz esztétikája és nyelve. Most viszont jól jött volna, ha ismeri a megfelelő viselkedési szabályokat, mindig nagy segítséget jelentenek a rituálék a hasonló helyeken és pillanatokban, készen kínálják az érzéseket előállító mechanizmusokat, szavakat, gesztusokat, sőt a gondolatokat is, ezek nélkül önállóan kell kitalálni őket, ráadásul úgy, hogy őszinték legyenek. Zuzanna a körmével követte az apja nevének betűit.

Lidka telefonált, a születésnapi buliról kérdezte. Zuzanna amúgy is benne volt a káprázatban, ezért beágyazott rendszerben fogadta a hívást. Lidka, akivel még az általános iskolából ismerték egymást (az „elkésettek” utolsó évfolyamához tartoztak), nem udvariaskodott.

– Mi az, meghalt valaki? – vágott a közepébe, miután körülnézett a temetőben.

– Bárcsak tudnám... – motyogta Zuzanna. Megkopogtatta a sírkő tábláját. – A papám. De üres a koporsója. Hopsz, volt, nincs. Akció közben tűnt el, állítólag.

– Az mit jelent?

– Azt jelenti, hogy nem tudom.

– Akkor minek mentél oda?

– Hm. Ostoba érzelgősség. – Zuzanna fölállt, rágyújtott. – Porkával mi a helyzet?

Amíg beszélgettek, könnyű szél támadt, lehűlt a levegő; azért ez mégsem nyár, hiába dolgoznak rajta

a klímamérnökök. Zuzanna csuklójáig húzta a pulóvere ujját. Tulajdonképpen mit kellene éreznie itt, az apja sírjánál? Basszus, valamit csak kellene, bánatot, hiányt, követelést, szeretetet, gyűlöletet, akármit, a filmekben az ilyen jelenetek alatt szól a legünnepélyesebb zene – ő meg? Olyan, mint egy kifújt tojás. Addig harapdálta belülről az arcát, míg meg nem érezte a nyelvén a sós vér ízét; ettől kicsit selypíteni kezdett, és könnybe lábadt a bal szeme.

– Föltámadt a szél.

Miután Lidka bontotta a vonalat, Zuzanna még elszívta a cigarettát. A földre akarta dobni a csikket, de figyelmeztette magát. Megfordult, szemétgyűjtőt keresett a szemével. Vannak a temetőkben szemétgyűjtők? Elnézett a sír fölött.

Ott, ahol üres területnek, puszta földnek és legelőnek, őstermelőnek és tehénnek kellett volna lennie – egy Város állt. Teljesen eltakarta a lenyugvó napot az épületegyüttes monumentális tömbje, és Zuzanna most vette észre, hogy hatalmas árnyékot vet rá és az egész temetőre a Város. Hirtelen borzongás futott végig rajta, mintha egy fekete, nedves nyelv nyalta volna végig a testét. Estefelé járt már, az igaz, de legalább egy kilométer választhatta el a legközelebbi épületeket a nekropolisz szélétől – milyen magasak lehettek! Bizonytalanul méregette a nagyságukat, arányaik nem voltak a Föld bármelyik városának arányaihoz foghatók. Például az a fehér gúla a bal oldalon – tényleg húszméteresek az ablakai és negyvenméteresek az ajtói? Egyáltalán ablakok és ajtók ezek? Az épület viharvert tetején képlékeny üvegből készült zászlók lógtak a torz ívekről, a lusta alkonyi fény perzselő színű sávokban tört át rajtuk, Zuzanna nézte, és hunyorognia kellett. Mellette pedig, az épület mellett fel-felvillant valami, előbukkant, aztán eltűnt, egy gigantikus emlékmű – mit ábrázol? növényt? Talán absztrakt szobor. De az is lehet, hogy nem is szobor – hanem kristálymonstrum, akkora, mint az Empire State Building. Annál is nagyobb volt a Város belsejében, az égbolton lebegő, zegzugos vár, amelyet félig-meddig eltakartak a földi építmények csúcsai – vár, erőd, citadella lehetett, amelyet egy depresszióba süllyedt kubista tervezett. Messze volt ahhoz, hogy szabad szemmel megítélhesse, de Zuzanna biztos volt abban, hogy alulról nem támasztja semmi. A sötétülő nyugati égbolton fel-feltűnt még néhány ilyen tömb, valószínűleg ezek alatt sem volt anyagszerű alap. A Város nem tartott tiszteletben semmiféle építészeti elvet, a leesett állal bámészkodó Zuzanna sem nagyon talált hozzá egységes esztétikai kulcsot. Az egyik közelebbi – de szintén több száz méter magas – építmény hordóforma belsejéből előbukkant, majd visszabújt egy világító inga, a fényesség hatalmas pörölye. Blumm, bulumm, blumm, bulumm. Olyan sokáig nézte, hogy a szíve követni kezdte a ritmusát – de nem tudta levenni róla a tekintetét, hipnotikus volt a monumentális mozgás, a földbe döngölte a pöröly a bámészkodót. Tényleg fény tört elő odabentről, egy sor kerek hajóablakon keresztül...? Ütemre változtak az árnyékos részek a Város utcáin. Zuzanna úgy érezte, mintha a legközelebbi épületek közül némelyek oldalt, mások háttal fordultak volna, így rejtették el és tárták föl vad ábrázatukat. Gondolatban nevet adott nekik: Barbár, Karvaly, Akasztófa, Makk. Az Akasztófáról valamilyen szerves alakzat csüngött, nem tudott rájönni, mi lehet az; de még arra sem, hogy valójában halott vagy élő. Kicsit himbálta a szél a széles sétány fölött, amely egyenesen a temetőbe vezetett – barnás-arany részekből álló, legalább harmincméteres nyaláb. Erős volt a szél, ez abból is látszott, hogy meg tudta mozdítani ezt a tömeget. Mire a sírkövekhez ért, egészen megszelídült, csak egy hűvös fuvallat maradt belőle. Zuzanna nem látta, honnan jön a szél, mert fekete kövekből álló, hatalmas törmelékhegy torlaszolta el a sétányt, magasabb volt a legtöbb épületnél, aszimmetrikus piramist alkotott, északi palástján fluoreszkáló szőnyeg futott végig. Kis árnyfoltok kergetőztek rajta föl-le, mintha a romhalmazban szaladgálna valaki, és egymás után takarná el a fényforrásokat. Egyébként ez volt az egyetlen életjel a Városban, amelyet Zuzanna észrevett, és ebben sem volt biztos. Ezenkívül tisztán mechanikusnak látszott minden mozgás. Senki sem lakott ebben a Városban, néptelen volt a Város, halott volt a Város, Zuzanna a temetőből nézett egy másik temetőt, és most, hogy ezt megállapította, belevájta karmait a jeges félelem.

– What the fuck...?

Akárcsak az öröm, a bánat és a hála szavai, a sokkhatás is a hollywoodi alkotások rituálizálódott formáiban fogalmazódik meg a legkönnyebben, szerelmet is kizárólag angolul vallunk pirulás nélkül; csak a legrövidebb szavak tudnak kipréselődni az összeszorult torokból.

Pedig most nem látta senki, nem volt ebben felvett póz – mégis mindent a média diktálta sablonok szerint csinált: összeráncolta a szemöldökét, hátravetette a fejét, energikusan feltűrte a pulóvere ujját.

Mély lélegzetet vett, és előhúzta a telefonját.

– Mi a búbánat van? – hörgött az operációs rendszer dialógprogramjára. – Ki hekkelte meg a káprázatomat?!

– Ön nem fogad semmilyen adatátvitelt.

– Nem a fenét nem!

– Ez esetben, kérem, lépjen ki a káprázatból.

Kilépett. A Város maradt.

– Kiléptem. Nem tűnt el. Reggel az első dolgom lesz szolgáltatót váltani. Pedig mit össze nem hordtak a szerződésben a biztonságról...! Beperelem magukat, a rohadt életbe, csoda, hogy nem kaptam infarktust ettől a káprázattól! Kapcsolja ki, különben tényleg agyvérzést kapok!

– Ismétlem, asszonyom, nem érte fertőzés a regisztrációs adatbázist. Feltételezem, hogy csak egy enyhe RCS-ről van szó. Kérem, nyugodjon meg, és...

– RCS! Motherfucker!

Bontotta a vonalat. Leült a legközelebbi sírkőre, és elszámolt húszig. A Város maradt, ahol volt. Az a pöröly... Blumm, bulumm. Elfordította róla a tekintetét.

Rágni kezdte a körmét, de akaratlanul is újra meg újra oldalra lesett. Eszébe jutott, hogy fölhívja Malenát, az unokatestvérét, és párhuzamos lokalizációt kér tőle, de rögtön felötlött benne, hogy van egy jobb módszer arra, hogy ellenőrizze a káprázatot. Átkutatta a farmerja zsebeit. És tényleg, a jobb hátsó zsebében talált egy régi levél Ubikot, benne volt még a két utolsó tabletta. Elég egy is, de még egy pillantást vetett a Városra, és lenyelte mindkettőt.

Elolvasta a gyűrött, ezüstös műanyag csomagoláson, hogy legföljebb negyedóra alatt semlegesíti, kivonja a vérből a libaritot. Addig az apja sírja mellett, a hideg kőlapon üldögélt, a valószerűtlen metropolisz árnyékában, és minden perccel egyre jobban kételkedett magában. Lehet, hogy tényleg Reality Confusion Syndrome? Volt egy diáktársa, aki ebben szenvedett, annak bőr alá ültetett Ubik lett a vége. Egyszer meg akarták viccelni, meglátogatták úgy, hogy mindenki kékre festette magát. Szeme sem rebbent.

A Város árnyéka ragadós volt és nehéz, úgy érezte, mintha rátelepedne görnyedt hátára. Tervezgetéssel próbálta elterelni a gondolatait. Hétfőn elmegy Lipszyc ügyvédi irodájába – ott már biztos várja egy levél az apjától, valamilyen magyarázat, hiszen nem ok nélkül rögzítette ezt a hírt, nem céltalanul hagyott örökséget – méghozzá pont rá, nem a feleségére, nem is a rokonaira, hanem rá. Igaz, hogy nem ellenőrizte a memocsipet, talán azon lesz... Mert most már csalódottnak, becsapottnak érezné magát, ha kiderülne, hogy az apja tényleg nem tervezett semmilyen manipulációt. Ha nem, akkor is marad valamilyen kapcsolat, még ha egyoldalú is, ez is egyfajta egyezmény.

Megnézte a telefonját. Letelt a húsz perc. Nem is kellett odanéznie, mindent beborított az óriás árnyék.

Mellékutakon közelítette meg a temető másik kijáratát. Egy teremtett lelket sem látott. Végül egy kis oldalösvényen, egy magas, családi sírboltnál észrevett egy imádkozó öregasszonyt.

Odaszaladt.

– Elnézést, asszonyom, ez... ez az új bevásárlóközpont?

Az öreg hölgy gyanakodva nézett Zuzannára.

– Hát mert tudjuk, mit építenek most, egy éjszaka alatt fölhúznak valami furcsaságot, nálunk meg, a lakótelepen...

– Azelőtt nem látta? – kérdezte Zuzanna a Város felé fordulva, az öreg hölgyet is arra késztetve, hogy emelje föl a pillantását.

– Gyermekem, én akkor sem ismerek rá az utcákra, ha hazamegyek. Annak idjeén, ha házat építettek, volt időnk hozzászokni, gödrök, alapok, télen leállás, akkor mindent bezártak, egy év, kettő, úgy nőtt, mint egy fa; most meg körül se néz, és...

Most már semmi kétség: valaki fölépítette itt a Várost, amíg Zuzanna körülnézett, hogy hol talál szemétgyűjtőt.

Az oldalkapun ment ki a temetőből. Balra egy félig a talajszint alá szorított étterem, háttal a nekropolisznak, azonkívül volt ott egy kegytárgybolt is. Megnézte, mindkettő zárva volt már; az étterem nem működött, a bolt meg ilyen későn már nem tartott nyitva. Végignézett az országúton. Időnként elhaladt egy-két autó, de még csak nem is lassított egyik sem, egyébként is túl messze voltak ahhoz, hogy az utasok többet is lássanak az esti szürkületben épületek körvonalainál. Igaza volt az öreg hölgynek: az elf technológiával villámgyorsan át tudtak építeni egész kerületeket, már rég nem lepte meg az embereket a villámgyors urbanisztikai forradalom. De, az Isten szerelmére, senki sem épít föl egy várost egy másodperc alatt!

Fölhívta a Ludo ikreket.

– Ha nem érnék vissza: egy ókori metropolisz nőtt ki az Angyal temető mellett, odamegyek, megnézem.

– Micsoda? – kérdezte döbbenten Bartek.

– Ahogy mondom.

– Engedj be.

– Bevettem egy Ubikot, azt hittem, valamilyen átfedés. De nem. Na szia, leteszem, mielőtt elfogy a bátorságom.

Zuzanna befejezte a beszélgetést, és eltette a telefont.

A Város türelmesen várakozott. Ahogy Zuzanna közeledett hozzá, és egyre többet látott belőle, több kérdés is fölmerült benne. Például: mekkora? Ha a belsejét kémlelte, amilyen messze csak ellátott, épületek sötét körvonalai sorakoztak egymás után, az egyik eltakarta a másikat, és így tovább, a végtelenségig, és mert a talaj nem emelkedett, a Város síkban terült el az esti szürkeségben. De mekkora volt a szélessége? Látszatra nem szélesebb, mint a temető. Paradox módon, amikor jó néhány méterrel közelebb ment az elülső romokhoz, és be tudott lesni a Város „belsejébe", elnézett oldalsó irányba – ott is magas labirintusok homályos végtelenjét, monumentális szobrokat, ferde tornyokat látott, amelyek egészen a bíborvörös felhőkig nyúltak. Akkor hogy is van ez? A látószögtől függ, hogy mekkora a Város? Vagy még csak nem is magát a Várost nézi most, hanem délibábot, a Város levegőben tükröződő képét, vagy egyenesen holografikus kivetülést? Talán ez a magyarázat: nagy teljesítményű kivetítővel kísérleteznek...? Elvégre néptelen a hely, késő is van, joggal gondolhatták, hogy nem veszi észre senki...

A következő pár tucat lépés után megdőlt a hipotézis, mert egyenetlen, sáros talajjá változott a felszín, belesüppedt a szandálja, aztán Zuzanna a Város tükörfényes kövezetére lépett. Itt kezdődött vagy inkább itt ért véget a sétány: a kicsit ferdén futó járda mintegy harminc centivel állt magasabban állt, mint a föld. Zuzanna rögtön leugrott róla, hogy megvizsgálja az út függőleges keresztmetszetét. A fényes burkolat alatt egyenletes, fekete, sima és kemény tapintású tömeget látott. A burkolat makulátlanul tiszta volt, a legkisebb törés nélkül tükrözött mindent. Zuzanna visszalépett a járdára. Ruhák, szoknyák itt feltehetően nem csinálnának túl nagy karriert, gondolta kényszeredett iróniával. Keményen odacsapta a talpát. Egyetlen karcolást sem ejtett.

Tőle jobbra álltak az első romok, ezek mögött hasított a sötétségbe a Fénypöröly. (Világos – sötét – világos – sötét – világos – sötét... Megfájdult a feje, félvakon hunyorgott egyfolytában; lassan alkalmazkodott a pupillája.) Valami stadionféle dőlhetett itt össze, nyitott cirkusz – kristályból épített Colosseum. Vastag nyelvként borult a törmelék a tükörfényes járdára. Zuzannát szívbaj kerülgette; hangosan csikorgott a sétány gyémántfelületén lapos sarkú szandálja, különös visszhangot keltett a Városban. Csak most tudatosult benne, milyen félelemre reagált a teste libabőrrel és szapora szívverésel: a Városban ugyanis teljes, természetellenes, zavartalan csend uralkodott. Mintha nullára tekerte volna valaki a hangok potméterét. Egyetlen nesz, egyetlen zörej sem hallatszott, még az sem adott hangot, ami mozog – a Pöröly, a sugárzó Pöröly is hangtalanul lengett. Csak akkor ismerjük föl az élet jellemzőit, ha hiányzik a hang; az élet zajos, a halál diszkréten hallgat. Zuzanna a pulóvere hosszú ujjába rejtette a kezét.

Letérdelt, fölemelte az összeomlott építmény legkisebb szilánkját: egy többszínű kristály aszimmetrikus, ék alakú, letört darabkája volt, nem hosszabb a mutatóujjánál. Az alapszíne égszínkék, de borostyánsárga ér kanyargott a kristály belsejében, és amikor Zuzanna a szeméhez emelte a szilánkot, élénken felizzott a Pöröly hirtelen fényében. Forgatta a tárgyat a tenyerében, és észrevette, hogy az egyik felületén egyenetlen a megmunkálása. Csak ez az oldala nem volt sima. A központi tömbről hasadhatott le, amikor összedőlt az építmény, mert ugyanúgy repedezett szét; amit pedig az ujjbegyével érzett, az a Colosseum falát borító díszítmény. Díszítmény vagy felirat – a gyorsan helyet változtató fényforrást követve forgatta a kristályt –, mert lehet, hogy betűk voltak, a Város nyelvének ideogrammái, hieroglifái, ki tudja, mi...

Feljajdult esés közben. Csúnyán beverte a térdét, a másik lába a puha földbe süppedt, Zuzanna gerincoszlopán végigfutott az ütés, ahogy a teste tehetetlenül zuhant a mezőre – de a kristályt nem engedte ki a kezéből. Szitkozódva állt lábra. Üres földek, temető, éjszaka, autók lámpái a távolban. Nincs, nem volt itt semmiféle város. Megnyugtatóan ciripeltek a tücskök.

Megnézte, nem tört-e össze a telefonja – de nem. A sírköveken szétszórt csillagképként pislákoló tüzek felé bicegett, közben taxit hívott. Ott rohadjon meg a bicikli.

Harald Voetmann
Plinius szerint a világ

Fordította: Soós Anita

A fiatal dán író és klasszika-filológus Harald Voetmann irodalmi fantáziája az idősebb Pliniusról szól, a római természettudós-polihisztorról, aki többkötetes munkájában ragyogó módon térképezte fel és nevezte nevén a természeti világ minden jelenségét.Voetmann a Római Birodalmat a katasztrófa szélén álló emberi civilizációként ábrázolja, mely kiszolgáltatott a brutális anyatermészetnek – ez a gladiátorok, a pletyka és a kísérteties szertartások Rómája. Nyers, költői, melankolikus és nagyon-nagyon vicces történet.

Részlet a könyvből

Hangok:

Idézetek id. Plinius Naturalis Historia c. művéből
Id. Plinius
Ifj. Plinius
Dioklész, rabszolga
Idézet Id. Plinius Naturalis Historia c. művéből

Csak arra kérem az olvasót, hogy ne feledje, azért sietek, hogy részletesen leírhassam az egész világot.

1. jelenet

Pliniusnak vérzik az orra. A hátán fekszik az ágyában és belebámul a sötétbe. Dioklész rózsaolajba mártott gyapjúpamacsot tömköd az orrába. Ura nehézkesen veszi a levegőt, torka minden belégzéskor sípoló hangot ad. A sápadt fény nem ér fel a plafonig. Dioklész tunikájába törli olajos ujjait, majd a lámpával, a táblákkal és a vesszővel visszaül az asztalhoz. A punoké a legjobb méhviasz, mormogja Plinius, s a vessző belekarcol az írótábla kevésbé finom viaszborításába; az állandó törléstől maszatos és meg van feketedve. Dioklész megtanult írásra használt kezével hallani, csak a világ kis része jut el hozzá. A sötétben lehetetlen megállapítani, milyen magas a szoba. Pliniusnak az az érzése, hogy a plafon akadozó légzését követve ütemesen emelkedik és süllyed. A hátán fekszik, nyaka alatt párna. Két keze mellette pihen. Méhviaszból mindig a legsárgábbat kell keresni, azt, amelyik leginkább mézillatú, mondja. A világ bölcsessége kínok között, sípolva hagyja el torkát a sötétben. Minden mondat utolsó szótagját elnyújtja, és tökéletesen megformálja, de azok ennek ellenére nyögéssé változnak. Plinius most felemeli balkarját és a hűs, sima, teljesen mozdulatlan falhoz emeli.
Idézet a Naturalis Historia c. műből

A napkelte és a napnyugta kétséget sem hagy afelől, hogy a gömbölyű világ örökös, leírhatatlanul gyors forgással kavarog, s huszonnégy órán belül megfordul a tengelye körül. Nehezemre esik kitalálni, mennyire erős ez az állandó örvénylés, s mennyire haladja meg a fül képességét a hallásra – Herkules nevére esküszöm, tulajdonképpen ugyanolyan nehezemre esik megállapítani, hogy a körülötte, saját pályájukon keringő csillagok adnak-e ki hangot –, s hogy szép, hihetetlen harmóniában cseng-e össze. Számunkra, akik ebben a világban élünk, némán siklik az éjszaka és a nappal is.

Idősebb Plinius

Az óriási építési terület, ahol apám az új színházat építette, tele volt taposómalom-emelőkkel. A leghitványabb rabszolgák dolgoztak itt. Görögül vagy latinul egy szót sem tudtak, arról pedig, hogy mi a színház, fogalmuk sem volt. Nem annyira a mozdulatokat a felemelésre váró nagy kőre átvivő forgó kerékben előre és felfelé vetődő csupasz, izzadt testek látványa ragadott meg. Hanem a hangok; a hús paskoló hangja, ahogy minden pillanatban a gerendákhoz csapódott meg nyögésük, jajgatásuk és érthetetlenül motyogott átkozódásuk. Pont ilyennek képzelem el a világegyetem hangját. Bolygók és csillagok húzzák az igát pályájukon, kötelek, hengerek, emelők nyikorognak és recsegnek. Püthagorasznak elment az esze, amikor kozmikus harmóniákról beszélt.

Az univerzum hangját mindig súlyos erőlködésnek éreztem, mintha germán és numídiai rabszolgák vonszolnák taposómalmokban. Az erőlködés folyamatos hangja, melyet időnként túlharsog az ostor pattogása. A tiszta, fenséges éter, mely mogorván levegővé kavarodik, aztán vízzé válik, majd teljesen feladja magát, s föld, agyag, hús és kő lesz belőle, majd olyan keményen, akkora erővel préseli össze magát, hogy kiszökik belőle a lélek, hogy aztán a megkönnyebbülés sóhajával éterként ismét az égre szálljon. A piaci oszlopsortól, ahol tanítottak, láttam a rabszolgákat robotolni és hallottam az egészet. Ez adta az állandó aláfestést, miközben az árnyékban magoltam az istenek teremtését és Trója elfoglalását megéneklő görög verssorokat. Csak olyan szóvirágokkal és gondolatokkal foglalkoztam, amelyeket lélegzetem, a puszta szellem fogott össze.
Homérosz és Hésziodosz összesodort, agyonszopogatott halhatatlanságait ízleltem nyelvemen, az árnyékban, az oszlopsoron, a Novum Comum-i piacon. Ahogy a rabszolgák munkájának a taposómalomban, úgy az enyémnek is az volt a célja, hogy mozgásba hozza és életet adjon a holtnak; én a halott léleknek, ők a halott anyagnak. Egy későnyári délutánon egy rabszolga elpusztult a taposómalomban, kilehelte lelkét burkából, elegánsan felemelkedett és elvegyült a felettünk lévő fényes éterben. Akkor halt meg, amikor nekifeszült a kőnek, s időbe telt, amíg felfedezték. A taposómalomban robotoló két társa nem torpant meg, folytatta a sehova sem vezető előre és felfelé mászást. A halott, aki hozzájuk hasonlóan négykézláb mászott előre, a hátára fordult, a deszkák a koponya és a gerincoszlop találkozásánál a tarkójának csapódtak. Nem reagált. Tetemét kilökték a kerékből, s egy másik rabszolgát vetkőztettek le, majd hajtottak be a helyére. A hulla egész délután a kerék mellett hevert, a napon, az építkezés kellős közepén. Felsőteste kitekeredett, ahogy ott feküdt a hátán. Egyik szeme csukva volt, a másik nyitva, germán sötétkéken meredt az égre. Az erőlködéstől és a teljes mozdulatlanságtól, mely az erőlködés következménye volt. A kerék tovább forgott a tetem mellett, az eleven mozdulatokat továbbította a halott anyagnak, a színház hatalmas kőtömbjeinek. Meg merem kockáztatnia, hogy a színházban, miután felépült, sosem mutattak be ilyen hatásos darabot.

Idézet a Naturalis Historia c. műből

Korunkban a legmagasabb férfi Gabbara volt, Arábiából érkezett hozzánk az isteni Claudius uralkodása idején – kilenc láb magas volt és kilenc unciát nyomott. Augustus idején ketten is fél lábbal magasabbak voltak nála, eme figyelemreméltó testeket egy Sallust kertjében álló sírban őrzik. Pusiónak és Secundillának hívták őket.

Idősebb Plinius

Még azelőtt történt, hogy láttam volna a halált vagy a gyilkolást. Még azelőtt történt, hogy anyám és dajkám karjaiból apám és ügyfelei felügyelete alá kerültem. Nyár volt és fullasztó forróság, én pedig anyám szoknyájába csimpaszkodtam. Sallust kertjének hosszú promenádjain sétáltunk, melyet éppen ezekben a napokban nyitottak meg a járókelők előtt; udvariasan köszönnöm kellett a többi gyereket sétáltató asszonynak. Két félénk apróság, akik nem ismerik egymást, elbújnak anyjuk mögött, a ruhájába kapaszkodnak, és fejüket kidugják combja mögül. Micsoda pillantásokat küldenek ezek a gyerekek egymásnak! Ha tehetnék, ölni tudnának, már ha lehetségesnek tartanák. Mandulafenyő, nyárfa, platán. Hűs márványpadok az árnyékban, ahol az idős hölgyek szusszannak egyet türelmetlen unokáikkal. A keskeny, meredek ösvények a kert különböző szintjei között, a vörösessárga por, mely felkavarodik és a szandálokra, lábakra meg a tóga szegélye menti hajtásokba telepszik.

A szatócsok és az ajándékárusok kiáltása: Salvé domina! Anyám vörös agyagból készült kis szamarat vásárolt nekem. A bőrszíjon függő csecsebecsét nyakláncnak szánták. Anyám bevett a szíjból, hogy a csuklómon hordhassam, s így ne fedje el az előkelő származásomat hirdető, mellemen lógó aranygolyót. Az ajándékárus bőre sötét volt és cserzett a verőfénytől meg a portól, amelyben egész álló nap ácsorgott. Görög akcentussal beszélt, fülében nagy oxidálódott rézkarikát viselt. Üggyel-bajjal lehajolt hozzám és így szólt: „A szamár szorgos állat, emlékeztessen mindig a szorgalomra, barátocskám. Dolgozz, kis csacsi, hasznodra fog válni.”.

A tunika mellén lévő zsebből egy fügét húzott elő és kényszeredett mosollyal nekem adta. A füge össze volt passzírozva. „Köszönd meg az úrnak” – noszogatott anyám. Ő azonban nem volt úr. A szamarat pedig, amelyet tőle vásároltunk, gyerekkezek készítették, nem a görög ügyetlen, piszkos ujjai. Az agyagban látni lehetett az apró ujjhegyek el nem simított lenyomatait. Dolgozz, kis csacsi. A görög Sallust kertjében egész nap agyagfigurákat árult, melyeket valahol gyermekei gyártottak tömegével. A kis állatot nem szeretetből vagy kíváncsiságból készítették, s bár néhány perccel korábban még azért nyúztam anyámat, hogy vegyen nekem egyet, most kedvem lett volna összetörni. Egyáltalán nem hasonlított szamárra. A nyaka túl rövid és vaskos volt. A lábai gacsibák és nem egyforma hosszúak, képtelen lett volna megállni. Ráadásul bandzsított. És megfeledkeztek az orrlyukakról is. „Hogyan sarkallhatna munkára? Hiszen kontármunka”, mondtam.

Az oszlopokra táblákat szögezték fel a legfrissebb hírekkel; acta diurna; pletykák, esküvők és válások, a hozomány nagysága, hogy mit lát a férfi a lányban, végül egy kút Suburrában, hallottad, hogy kinek a férjét választották be a tízek tanácsába; jóslatok és a csillagos ég magyarázatai, jó hírek nektek, akiknek férje vagy fia Germániában van; reklámtáblák a sétány fáinak vaskos törzseire szegezve, nagy tiszteletnek örvendő asszonyok, az Esquilin dombi Marcus Scorius csilingelő pénzérmékért megvásárolná levágott hajkoronátokat, járuljatok egy kicsit hozzá a háztartáshoz, valódi egyiptomi kozmetikum, stimuláld férjedet núbiai dobtánccal, bravúros fellépést mondhatok magamnak az udvarnál, szőrtelenítés, olcsón és fájdalommentesen, nem kívánatos állapotok megszüntetése az egészség veszélyeztetése nélkül, családi átkok feloldása, hozzon magával egy kakast vagy egy fekete kutyakölyköt áldozati állatnak, ismeri-e a város legjobb halszószát, béreljen siratókórust szerettei emlékére, drágakövek és festmények, a legcsodálatosabb elefántcsontból készült miniatűrök dióhéjban,

rendelje meg családtörténetét görögül vagy latinul. Íme betekintést nyertem az asszonyok világába.

Éppen akkoriban tanultam meg olvasni, és minden egyes táblánál kamatoztatni akartam újonnan szerzett tudásomat. Mi volt még ott? Zavaros vízgyűjtők, nyüzsgő rovarok. Legyek, atkák, szúnyogok, darazsak és fénylő szitakötők is. Emlékszem, hogy láttam, amint egy szitakötő társa hátára száll. Egy darabig így köröztek zümmögve, lustán kanyarogva a levegőben. Feltételeztem, hogy párosodnak. És igazam is volt. A felül lévő szitakötő azonban váratlanul felemelkedett, a másik pedig ernyedten, egyenes vonalban a földre zuhant. Felemeltem, elfedte a tenyeremet. Nyakán harapásnyomokat láttam. A látványtól jobban kirázott a hideg, mint azoktól az állatviadaloktól és gladiátorküzdelmektől, amelyeket később apámmal és üzleti kapcsolataival kellett végignéznem a nemeseknek fenntartott helyekről. Sem a görög, sem saját szerzőinknél nem bukkantam soha semmire a szitakötők párzásáról. Vajon a hím azért ölte meg a nőstényt, mert túlságosan felhevült? Vagy talán azért, mert az aktus kellős közepén rádöbbent, hogy a nőstény nem méltó arra, hogy fiakat nemzzen neki? Vagy talán ellenkezett, és ezért kellett megbüntetni? Nehezen tudom elképzelni, hogy a görögök nem figyelték meg ezt a jelenséget, és nem tartom valószerűtlennek, hogy az a magyarázat, hogy a görögországi szitakötők nem gyilkolnak párzás közben, s ilyesmit csak Itáliában lehet tapasztalni. Sallust kertjében a legszélesebb sétány végében paviloncsoport állt, melyet Julia, az isteni Augustus unokája építtetett, mielőtt kegyvesztetté vált volna.

Az asszonyok és a gyerekek itt bámulhatták meg az udvar elhunyt torzszülöttjeit bebalzsamozva, illatos anyagokkal, szantálfával, szegfűszeggel és nárdussal kitömve. A pavilonok kis kört alkottak, és körbevették a legnagyobbat, melyben Pusio és Secundilla teteme függött horoggal a plafonra akasztva. Nehéz elképzelni, hogy ez a két óriás – a legmagasabb emberek, akikkel korunkban találkozhattunk – a világ két különböző tájáról származott és nem volt rokonságban egymással, mégis azt állítják, hogy Secundilla trák volt, Pusio ellenben egyiptomi. Ahogy ott lógtak, egyforma magasak voltak, lábuk pont elérte a pavilon padlózatát.

Vézna testüket sötétlila, koruknál fogva gyűrött bőr borította, – mely hasonlított az árustól kapott összelapított fügére, melyet ugyan nem akartam megenni, mégsem mertem elhajítani abbéli félelmemben, hogy anyám elnáspángol háládatlanságomért. Bár Pusio életében minden bizonnyal sötétbőrű volt, most egy árnyalatnyival sem volt sötétebb Secundillánál. Fejüket a nyakukba akasztott kampó miatt mindketten leszegték, mintha szégyenkeztek volna, karjuk pedig ernyedten csüggött testük mellett. A pironkodó arckifejezést csak kihangsúlyozta üresen meredő, festett üvegszemük, mely tekintetüknek egyszerre kölcsönzött bamba és rémült kifejezést. Karjuk hosszú testükhöz képest túl rövid volt, s mintha hiába nyújtózkodtak volna nemi szervük után.

Pusio kezével látszólag el akarta takarni sötétlila, egyenetlenül kitömött péniszét, míg Secundilla inkább szemérmetlen mozdulattal próbált szemérméhez érni. Secundilla combja és farpofái gömbölydedek és teltek voltak, egyébként azonban mindkét test sovány volt, szerintem a kerekség csalás volt, s csak az asszony halála után formálták ilyenné, hogy messziről meg lehessen állapítani, hogy a két hosszú, kiszáradt lény közül melyik a nő. Kétségbeesett testtartásukat látva arra gondoltam, hogy az elsatnyulás aktív cselekedet – és mindkét lényt az aktív elsatnyulás állapotában ragadták meg, bár egyikük látszólag el akarta takarni szemérmét, míg a másik csak még inkább közszemlére akarta tenni azt. Anyám kezét a fejemre tette és lehajolt hozzám. Nevetett, bizonyára viccesnek találta a látványt. „Képzeld csak el, hogy léteztek ekkora emberek, Gajus”, suttogta a fülembe, s a pavilonban mindenütt asszonyok sutyorogtak gyermekük vagy unokájuk fülébe. Én azonban nem találtam viccesnek a látványt. Anyám nevetésében egy másik nevetés visszhangzott. Rajta keresztül a természet is megmosolyogta ezeket a torzszülötteket, melyeket nem más célból teremtett, mint hogy nevetséges, undorító korcsok legyenek. Ezen a napon elegem lett a nők világából.

Idézet a Naturalis Historia c. műből

A méreg vajon nem az emberi brutalitásból születik? Az ember sötét, nehéz nyelvét úgy nyújtogatja, mint egy kígyó, a vétkes elméből kipattanó szikrák mindent megperzselnek, amihez hozzáérnek, s a szerencsétlenséget hozó madarakhoz hasonlóan jajgatással, vagyis az egyetlen hanggal, amit kiadni képesek, összezavarják saját közegüket – a sötétséget és az éjszaka némaságát; vészjósló állatokként jönnek elénk és megtiltják, hogy bármit is tegyünk vagy bárki elevennek segítsünk. Semmi mással nem tudnak megfizetni a világnak gyűlölt lelkükért, mint hogy mindent gyűlölnek.

Idősebb Plinius

Nem nehéz elképzelni a világ végét. Azt azonban nehéz elképzelni, hogy itt ez a világ válik egyszerre semmivé. A nagy világégést, melynek korunk siet elébe, érezni lehet a lélek önmaga és világ iránt érzett gyűlöletében. Nem érdemes sírni amiatt, hogy a világ egy szép napon majd halálra gyűlöli magát, s a keserű könnyek hatalmas áradata sem lesz képes eloltani a lángokat. Ismerünk olyan eseteket, amikor a szégyen öngyulladáshoz vezetett. Amikor Appius Claudius a volscusoktól elszenvedett szégyenteljes vereséget követően megtizedelte seregét, a ki nem végzett katonák közül szégyenükben állítólag többen is lángba borultak. Számos történetet ismerünk az önelégetésről ivászattal és kockázással kapcsolatban, s minden bizonnyal az iskolákban is elterjedt volt.

Olyan asszonyokról és állatokról azonban még nem hallottunk, akik önmagukat gyűlölve lobbantak lángra. Az állatok esetében nem kell csodálkoznunk. Az elhanyagolt bika vagy csődör dühét a világon tölti ki, s aligha rendelkezik elegendő tudattal ahhoz, hogy gyűlölje önmagát. Hiszen ehhez arra van szükség, hogy képes legyen kívülről szemlélni és a társadalom, valamint az elődök normáihoz mérve megítélni önmagát. A nők esetében azonban mással állunk szembe. Nem állítom, hogy a nők szégyentelenebbek a férfiaknál, hiszen ismerünk híres példákat az asszonyi szemérmetességre, de az ő szégyenlősségük talán általánosabb és inkább nemükre vonatkozik, mint az egyes egyedekre. Még azt sem írhatjuk az egyén számlájára, hogy tobzódik a szégyenben,

és szinte megőrül a vértől csöpögő gladiátorok vagy a poros szamárhajcsárok utáni vágytól.

Az, hogy az emberek párzási kedve olyan szorosan összefügg az öngyűlölettel, egyedülálló; rengetegen próbálnak megfeledkezni magukról a szaporodási aktusban. A tűz egyre jobban elhatalmasodik. A világ, a nagy, átkozott tűzvész egyre tágul. Nemcsak a kiterjedése nő, egyre jobban megismeri önmagát, s ezáltal egyre jobban gyűlöli is. Miközben megpróbálja elégetni önmagát, belekap a semmibe, s a lángok terjednek. Nemsokára annyira elharapóznak, hogy senki sem látja a tűz végét, mely elől egyetlen könyvtár sem menekülhet.

Ifjú Plinius

Nagybátyám se költő nem volt, se filozófus. Viszont szorgalmas és lelkiismeretes parancsnok. Nem teljesen szerény körülmények közül küzdötte fel magát, de mégis. Műve nem kevésbé változékony, mint a természet, melyhez hasonlóan időnként elbizonytalanodott vagy ellentmondásba került önmagával.

Idősebb Plinius

Tűzként nem nehéz elképzelni az elhamvadást, hiszen ezen dolgozunk kezdettől fogva. Fájdalmas arra gondolni, ami a tűz után megmarad. Hogy a hely, ahol minden leégett, még mindig létezik. Hogy valaki majd beletúrhat a hamuba és észreveszi, hogy nem végeztünk tökéletes munkát. Maradnak nyomok a hatalmas világégésből.
Az egyetlen, amit remélhetünk, hogy valaki majd összegyűjti vagy elsöpri őket, és nem tesz szemrehányást amiatt, amit hátrahagytunk; a hiányzó öngyűlölet és a fel nem ismert nyomorúság sok-sok apró nyoma miatt.
Nem, Herkules nevére, ez nem igaz. Az egyetlen, amiben reménykedhetünk, hogy valaki nem támad fel a hamuból.
Idézet a Naturalis Historia c. műből

A szemöldök alatt található a szem, a test legértékesebb része, mely a fény segítségével megmutatja az élet és a halál közötti különbséget.

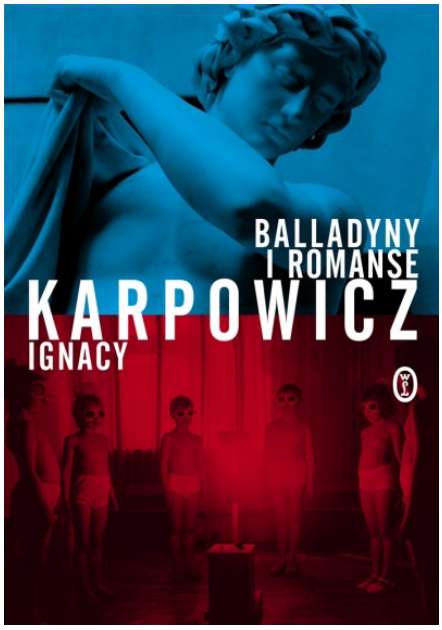

Ignacy Karpowicz
Deus ex machina

Fordította: Körner Gábor

Vegyünk egy csipet Bulgakovot, egy leheletnyi Rebelais-t és egy egészséges adag Kunderát, máris közelebb kerültünk Karpowiczhoz. A Deus ex machinában a dolgok egyáltalán nem mennek valami jól a Földön. Az emberek elszigetelődtek, és már régen elvesztették a sorsuk jobbra fordulásába vetett reményüket – egyik napróla másikra tengetik fásult és unott életüket… De egyszer csak az Istenek a tettek mezejére lépnek. Földre szállnak. Sikerül-e Nikének, Afroditének, Jézusnak, Ozirisznak, Lucifernek és a többieknekhelyre állítani a régi rendet?

Ignacy Karpowicz regénye briliánsan kidolgozott, ironikus értekezés a modernitásról. Egyszerre megdöbbentő és rémisztő, provokatív és blaszfémikus. Nem véletlen, hogy elnyerte a Polityka hetilap 2010-es Paszport díját.

Részlet a könyvből

Niké

Niké vagyok, Pallasz titán és felesége, a föld alatti Sztüksz uralkodónőjének lánya. A győzelem szárnyas istennője, örök ifjú; szárnyam fehér márvány, kezemben olajág. Egyszersmind sikernő és üzletasszony vagyok. Olykor elegáns kiskosztümben járok: például elnökségi ülésre, nem mindent lehet telefonon elintézni.
Mikor az isteneket az Olümposzra száműzték, én az emberek között maradtam. Az embereknek legalább annyira szükségük van győzelemre, mint szeretetre. Egyezséget kötöttem a keresztény negyed isteneivel. Megígértem nekik, hogy sosem engedem visszatérni a hellén isteneket, ők pedig felvettek a keresztény képzetek közé. Rendszerint a kenyeres kosár és a serleg között jelenek meg, koszorút vagy pálmaágat tartok, így jelképezem Jézus győzelmét. Olyan meló, mint a többi. Olyan jelkép, mint a többi. Nem panaszkodom. Nem túl gyakran állok modellt. Az igazi győzelmet később és nemrégiben arattam: cipészcéget alapítottam, amely csakhamar multinacionális nagyvállalattá fejlődött. Választékomban megtalálhatók sportcipők, ruhák, táskák, kütyük, labdák, mostanában jött be a farmernadrág, de kemény és telített a piac. Olimpiai csapatokat is szponzorálok, meg kutak építését Afrikában. Utóbbit non-profit alapon: hiába lesz az afrikaiaknak vizük, sosem fognak annyit pénzt keresni, hogy vegyenek tőlem bármit is. De hát elnökként törődnöm kell a jó piárral. A jó piár haszon. A haszon én vagyok.

Függővé váltam az anyagtól. Az anyag felhalmozható. Trezoromban több millió érményi anyagot tartok. Okosan és körültekintetően fektetek be. Anyagilag és nemhivatalosan támogatom Zeuszt és őrült tervét, hogy visszatérjen az emberek közé, hivatalosan azonban tiszteletben tartom a keresztény istenekkel kötött szerződést (amiről az olümposzi istenek nem tudnak) és ellenzem. Az igazat megvallva, habozom, melyik oldalon köteleződjem el. Egyelőre két vasat tartok a tűzbe, sőt talán hármat. Ezért aztán nyerni fogok. Mindig nyerek, pedig egyszer még egy istennő életében is el kell jönnie az első alkalomnak, amikor veszít.
Amikor Athéne vitába keveredett Zeusszal, szeretett volna találkozni Jézussal. Zeusz, Jézus – kellemes alliteráció. Jézus jó ismerősöm, okos isten, szomorú és vidám, a semmi és a magányosság között, igazi gentleman, szereti az embereket, csak azok nem túl okosak és nem különösebben szeretik viszont. Rendszeresen találkozom Jézussal. Kedveljük egymást, könnyen megtaláljuk a közös hangot. Egyszer még meg is csókolt, hogy a szárnytollaim csúcsáig megborzongtam. Nem akartam elárulni Athénének bensőséges viszonyunkat Jézussal, ezért kerülő ötletem támadt: találkozót beszéltem meg a nevében Ozirisszel, Ozirisz jó haverja Jézusnak, hadd jusson el Athéne így, Egyiptomon keresztül Jézushoz.

Elintéztem ezt-azt a piacon, és elmentem az Utópiába, a kocsmába, amely részben az enyém, részben Ezékielé (a prófétáé) és Micié (a mackóé), ide beszéltem meg Athéne és Ozirisz találkozóját. Az ajtóban beleütköztem Erószba, legalábbis úgy rémlett. Ha tényleg ő az, nem lesz jó vége. Erósz zavart kelt, káoszt, entrópiát – s mindezt szerelemnek nevezi. De miféle szerelem ez? Kétségbeesett, szerencsétlen, leküzdhetetlen, nyílvesszővel kikényszerített.
Utálom Erószt, ezt a simaképű taknyost és hátulgombolóst, ezt az egyszemélyes kivégzőosztagot.

A Moirák a tanúim, szívesen megmártanám tövig a tőröm ennek az okostóbiásnak a mellkasában.
A ruhatárban hagytam az olajágat. Héraklész – olyan háromszáz éve vettem fel – zavartnak tűnt. Kerülte a tekintetemet. Beléptem a nagyterembe; megbotlottam a küszöbön. Szandálom mellett hevert egy hófehér tollpihe. Láttam már ilyen tollpiheket, később könnyeket, felvágott ereket. Erósz nyila.
Gond nélkül megtaláltam Athénét. Ambróziát ivott, pedig nem szokott inni. Kezét Ozirisz kezén tartotta, pedig kerülni szokta az anyagi érintkezést. Semmi kétség: Athénét eltalálták. De hogyan? Hiszen sosem vette le a páncélját.

Persze semmi sem jelent száz százalékos biztosítékot: Akhillésznek sarka volt, a Lehman Brothersnek reputációja, Hitlernek birodalma, és valamennyien úgy végezték, ahogy végezték.
Erósz aljas és gyáva istenkölök. Saját szakállára nem merte volna megtenni. Félt volna a büntetéstől. Kényszeríthette valaki. A játék tehát elkezdődött. Az olümposzi istenek tényleg visszatérnek, már kezdünk gyűlölködni, összeesküvést szőni, fondorkodni, mint régen, hatalmunk csúcsán.
Kihátráltam a teremből.
Haboztam; mellesleg ez a kedvenc pózom: a habozó Niké. Ilyenkor kicsit Themiszre hasonlítok, márpedig Themisznek, noha vak, szerintem remek stílusa van, a rajongója vagyok, több sportkollekciómat is inspirálta, különösen a homlokpántok és térdvédők az ő érdemei.
Haboztam, mozgósítsam-e a kapcsolataimat, és jelentsem-e fel Erószt az Ítélőszéken. Az illegális fegyverhasználat komoly bűncselekménynek számít a városok városában. Kábé a naprendszer felbomlása után jönne ki a sittről, felszántott seggel. Szép látomás, tejút, ennek ellenére türtőztettem magam: feljelenteni mindig feljelenthetem, de inkább várok, a zsarolás legalább annyira hurokként szoríthat, mint a szerelem.
Felhívtam Jézust. A földön január van, Jézus nemrég jött világra, úgyhogy reméltem, szakít rám egy kis időt, ha jól számolom, csak áprilisban hal meg. A harmadik csöngésre vette fel.

– Helló, fehérszárnyú Niké. Mi újság?

– Helló, Názáreti Jézus. Megvagyok, de nem azért hívlak, hogy panaszkodjam…

– Nem jössz el este? Rendezek egy kis bulit. A legszűkebb kör: egy-két szent, egy-két boldog, néhány próféta, a négy evangélista. Újak is lesznek: a pápa ígérte, hogy küld egy megboldogultat, ha lesz ideje. A Szentlélek ígérte, hogy benéz. Atyám nincs. Na?

– Szívesen – feleltem. – Hol?

– A keresztény és a zsidó negyed között van egy klub, Vörös-tengernek hívják.

– Viszlát.

– Pá.

Pár száz éve még elképzelhetetlen lett volna egy ilyen beszélgetés. Először is, a más-más világrendek istenei távol tartották magukat egymástól. Másodszor, ha kommunikáltak is, csak hivatalos szinten, mindenféle ünnepélyes külsőségek között és illő megszólításokkal. Harmadszor, még nem volt mobiltelefon, Hermész pedig nem tudott egyszerre mindenkit kiszolgálni.

Nem volt hiba az anyag megteremtése. Csodálatos az anyag. Nem volt hiba az ember megteremtése. Az ember az ügyfelem. Az ember megajándékozása a szabad akarattal, az volt hiba.
A szabad akarat képessé tette az embert, hogy formálja az anyagot, miáltal mi, istenek, az emberrel egyenrangúként formáljuk, amiből formáltattunk. A szabad akarat az isteni mindenhatóság amolyan olvadóbiztosítéka. De ettől függetlenül is katasztrofális következményekkel járó szabályt vezettek be a keresztény negyed istenei: amit a földi egyház elhatároz, tükröződjön az égben. Hát, tükröződik.
A városok városában, a hegyek hegyén, a fellegek fellegében stb. lazaság és gondtalanság uralkodik. Mindenki keveredik mindenkivel. Az erények már alig-alig materializálódnak. Még én is egyre ostobább vagyok, az anyag teherként nehezül a szellemre. Néha úgy érzem, mi, istenek egyre jobban és jobban hasonulunk az emberekhez. Pedig fordítva kellene.